

Zapiski bibliograficzne

NIEMCY W DOBIE IMPERIALIZMU

Opracowania dotyczące całego okresu

Niemcy przed I wojną światową

HARRY PROSS: In memoriam Alfred Weber. Der Gelehrte und die Gesellschaft. „Deutsche Rundschau” 1958. H. 6, s. 554—560.

W 90 roku życia po 61 latach pracy naukowej zmarł w Heidelbergu 2 maja słynny socjolog i ekonomista Alfred Weber, brat Maxa. Harry Pross poświęcił wielkiemu uczonemu interesujące pro memoria, które zapoznaje czytelnika ze światopoglądem i sylwetką polityczną zmarłego.

HILDE WANDER: Die Wachstumstendenzen des westdeutschen Arbeitspotentials 1925 bis 1955. „Weltwirtschaftliches Archiv”, Zeitschrift des Instituts für Weltwirtschaft an der Universität Kiel, 1956. Band 76. Heft 2, s. 309—335.

Artykuł zawiera analizę rozwoju potencjału pracy w Niemczech zachodnich, przy czym wyodrębnia osobno czynniki demograficzne i niedemograficzne, które kształtowały potencjał ten od 1925 do 1955 r. Autor wykazuje w strukturze ludnościowej stałą tendencję do silniejszego narastania starszych grup ludności w stosunku do roczników młodych. Ten proces starzenia demograficznego powoduje zmniejszenie się przyrostu potencjału pracy. Został on złagodzony w latach powojennych przez dopływ do Niemiec zachodnich przesiedleńców i uciekinierów. Dopływ ten jednak nie ma charakteru trwałego, przez co perspektywy do r. 1965 nakazują przewidywać zmniejszanie się ogólnego przyrostu potencjału pracy na skutek starzenia demograficznego.

Z. N.

KARL KRAUS: Vom Werden, Wesen und Wirken des Preussischen Generalstabes. „Geschichte in Wissenschaft und Unterricht” 1958. H. 4, s. 199—217; H. 5, s. 257—276.

Autor zajmuje się historią pruskiego sztabu generalnego na przestrzeni lat od Fryderyka Wielkiego do I wojny światowej. Artykuł nie wnosi nic nowego do badanej problematyki. Zastanawiające są natomiast marginesowe uwagi autora, który twierdzi np., że Prusy nie można uważać za państwo militarystyczne, jeżeli nie można zaprzeczyć, iż Prusy spośród mocarstw europejskich prowadziły najmniej wojen w czasach nowożytnych. Zdaniem autora, wojna totalna nie jest pruskiego, tylko zachodnioeuropejskiego pochodzenia. Charakterystyczne jest to, iż Kraus odbiega od poglądów pruskiej szkoły historiograficznej co do oceny polityki pruskiej, która według niego podporządkowana była wyłącznie interesom dynastycznym i specyficznym pruskim, a nie ogólnoniemieckim. W ocenie I wojny światowej Kraus zgodny jest z poglądem obecnie panującym w Niemczech zachodnich, iż została ona militarnie przegrana, a „Dolchstoßlegende” została stworzona przez Hindenburga i Ludendorffa dla zagmatwania prawdy. Wojskowi ci nie dopuścili równocześnie do gruntownego zbadania dziejów I wojny światowej.

Niemcy hitlerowskie

WALTER SCHMITTHENNER: Neue Literatur zum deutschen Widerstand gegen Hitler. „Geschichte in Wissenschaft und Unterricht” 1958. H. 3, s. 189—192.

Zbiorowa recenzja kilkunastu najnowszych publikacji dotyczących opozycji antyhitlerowskiej wykazuje, jak wielka jest produkcja z zakresu tej problematyki w NRF.

Niemcy po II wojnie światowej

MAURICE COUVE DE MURVILLE:
Deutschland und Frankreich seit
1945. Ein Ludwigsburger Vortrag.
„Deutsche Rundschau” 1958. H. 6,
s. 521—530.

Autor, wówczas jeszcze ambasador Francji w Bonn, a obecnie francuski minister spraw zagranicznych, wygłosił niniejszy artykuł w formie referatu w Instytucie Niemiecko-Francuskim w Ludwigsburgu. Jego zdaniem, zmiana

w stosunkach francusko-niemieckich jest rezultatem przeobrażeń politycznych, które nastąpiły po drugiej wojnie światowej. Francuski minister spraw zagranicznych rozróżnia trzy fazy w stosunkach francusko-niemieckich po II wojnie światowej: faza I obejmuje lata 1945—48, scharakteryzowana przez autora jako okres likwidacji przeszłości; II — zaczyna się od 1948 r., kiedy to przystąpiono do badania możliwości i warunków powołania rządu niemieckiego, określona przez autora jako okres rozeznania potrzeb; III — to okres planowania i realizacji nowej polityki: polityki przyszłości, którą jest integracja Europy.

Jerzy Krasuski i Zbigniew Kulak